C/2025/765

11.2.2025.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums

Profesionālie pakalpojumi zaļās pārkārtošanās kontekstā

(pašiniciatīvas atzinums)

(C/2025/765)

Ziņotāja: **Violeta JELIĆ**

Līdzziņotājs: **Gaetano STELLA**

Padomnieki	Vladimíra DRBALOVÁ (I grupas ziņotājai) Alessio D'AMATO (III grupas līdzziņotājam)
Pilnsapulces lēmums	18.1.2024.
Juridiskais pamats	Reglamenta 52. panta 2. punkts
Atbildīgā specializētā nodaļa	Rūpniecības pārmaiņu konsultatīvā komisija
Pieņemts specializētās nodaļas sanāksmē	5.11.2024.
Pieņemts plenārsesijā	4.12.2024.
Plenārsesija Nr.	592
Balsojuma rezultāts (par/pret/atturas)	197/0/5

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. EESK atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas apņemšanos, kas pausta jaunajās politikas pamatnostādnēs 2024.–2029. gadam, izveidot Eiropas ilgtspējīgas labklājības un konkurētspējas plānu, pamatojoties uz jaunu Tīras rūpniecības kursu un labi funkcionējošu ES vienoto tirgu, proti, faktoriem, kas ir ļoti svarīgi veiksmīgai zaļās un digitālās pārkārtošanās norisei.

1.2. EESK atzīst profesionālo pakalpojumu būtisko nozīmi, kāda tiem ir, īstenojot zaļo pārkārtošanos, kas ir nesaraujami saistīta ar Tīras rūpniecības kursu un var sniegt gan iespējas, gan sagādāt problēmas, it īpaši vajadzīgo prasmju dēļ.

1.3. Lai saglabātu uzņēmumus Eiropā un sasniegtu sarežģītus ilgtspējas mērķus Eiropas Savienībā, EESK aicina ES iestādes izstrādāt pasākumus, kas varētu palīdzēt uzņēmumiem pielāgoties pārmaiņām, kuras rada tik sarežģīts process kā zaļā pārkārtošanās. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš ģimenes uzņēmumiem un mikrouzņēmumiem, mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MMVU) un konkurētspējas mērķu sasniegšanai.

1.4. EESK raizējas, ka zaļināšanas process var aizkavēties darbaspēka un prasmju trūkuma, prasmju neatbilstības un pieaugošā normatīvā, administratīvā un izmaksu sloga dēļ, kā arī to jauno izaicinājumu ietekmē, kurus rada straujas izmaiņas piegādes ķēdēs.

1.5. Ir jāīsteno jaunais prasmju savienības redzējums. Izglītības sistēmās ir jāveic konsekventas reformas: mācību programmas jāpielāgo pārmaiņām darba pasaulē, jāatbalsta visas attiecīgās izglītības programmas (tostarp *STEM* – zinātne, tehnoloģija, inženierzinātnes un matemātika), jāīsteno jauna profesionālās izglītības un apmācības stratēģija, kā arī jāatbalsta skolotāji un jāuzlabo koordinācija ES līmenī.

1.6. ES iestādēm un dalībvalstīm būtu jāatzīst, ka Eiropas nelokāmā apņemšanās atjaunot labklājību ir ļoti atkarīga no profesionālajiem pakalpojumiem – regulētiem vai neregulētiem. Tomēr šim labklājības atjaunošanas procesam ir jāatbilst vides un ilgtspējas mērķiem un jāsekmē prasmju pilnveide sinerģijā ar ekonomikas nozarēm, apzināti ņemot vērā vērtības ķēžu struktūru attīstību.

1.7. EESK atzīst arī nepieciešamību veicināt izglītības iniciatīvas gan ES, gan dalībvalstu līmenī. Šajā nolūkā varētu tikt izmantoti uz profesionālo pakalpojumu zaļināšanu vērsti finanšu stimuli profesionālās izglītības un apmācības kursiem. Varētu tikt arī izveidotas ES līmeņa akadēmiskās programmas, kuru uzdevums būtu ilgtspējas mērķu jomā iesaistīt jaunus profesionāļus vai apmācīt esošos profesionāļus un veicināt esošo prasmju un darbvietu pielāgošanu un uzlabojumus (kvalifikācijas celšanas un pārkvalifikācijas programmas). Ar šīm iniciatīvām varētu tikt radītas arī jaunas prasmes zaļās un digitālās pārkārtošanās īstenošanai.

1.8. EESK ierosina politiku orientēt tā, lai tiktu atbalstīta profesionālo pakalpojumu tīklošanās, kas, pienācīgi ievērojot katras dalībvalsts īpatnības, uzlabotu saistīto pasākumu darbības mērogu.

1.9. Prasmju trūkumu varētu novērst, ievērojot iepriekš minētos ieteikumus un apmācot kvalificētus speciālistus Eiropā vai ar politikas un iniciatīvu palīdzību piesaistot speciālistus no ārpuses (šādas iniciatīvas piemērs ir Talantu fonda iniciatīva, kas varētu palīdzēt piesaistīt speciālistus no trešām valstīm un vienlaikus paplašināt tirgu ES speciālistiem).

1.10. EESK uzsver būtisko lomu, kāda veiksmīgā un taisnīgā zaļās pārkārtošanās procesā piemīt sociālajiem partneriem, profesionālo pakalpojumu organizācijām un citām attiecīgām pilsoniskās sabiedrības organizācijām.

1.11. EESK uzsver arī citas plašā profesionālo pakalpojumu sniegšanas kontekstā pastāvošās problēmas, tostarp kvalifikācijas atzīšanas šķēršļus, kas būs jānovērš, lai būtu iespējams izmantot profesionālo mobilitāti un novērst prasmju trūkumu. EESK iesaka darbu šajā jomā turpināt un par šiem jautājumiem izstrādāt arī turpmākus atzinumus.

2. **Politiskais konteksts**

2.1. ES Padomes īpašajā sanāksmē, kas norisinājās 2024. gada 17. un 18. aprīlī, ES vadītāji apņēmās izstrādāt jaunu Eiropas konkurētspējas kursu, kura pamatā būtu pilnībā integrēts vienotais tirgus. Šim kursam jābūt vērstam uz Eiropas ekonomiskās, apstrādes rūpniecības, rūpnieciskās un tehnoloģiskās bāzes uzlabošanu tā, lai nodrošinātu Savienības ekonomikas noturību un industriālo atjaunotni, globālo konkurētspēju, vadošas pozīcijas tehnoloģiju jomā un interesi par ES kā uzņēmējdarbībai piemērotu vietu. Konkrēti pasākumi pašlaik ir ietverti arī Eiropas Komisijas priekšsēdētājas jaunajās politikas pamatnostādnēs 2024.–2029. gadam, un ES ilgtermiņa mērķi ir skaidri uzskaitīti nesenajā M. *Draghi* ziņojumā ([1]).

2.2. **Zaļā pārkārtošanās turpinās, tomēr vairākās nozarēs vēl ir jāveic būtiski pasākumi**. Pierādījumi patiešām liecina, ka Eiropā notiekošu darbību ietekme uz vidi laika gaitā samazinās – to parāda CO_2 emisiju un materiālu efektivitātes statistika; tomēr pārkārtošanās stabilitātes nolūkā ir jāveic papildu darbības ([2]).

2.3. Galvenā uzmanība būtu jāpievērš tam, lai pašreizējais tiesiskais regulējums 2030. gadam tiktu īstenots visvienkāršākajā, vistaisnīgākajā un izmaksu ziņā visefektīvākajā veidā. Tomēr izziņotais **Tīras rūpniecības kurss**, ko balsta **Dekarbonizācijas paātrināšanas akts**, kura uzdevums ir pārejas periodā palīdzēt rūpniecības nozarēm un uzņēmumiem, gan rada vairākas problēmas, gan paver iespējas.

2.4. **Rūpniecība ir jāsaglabā Eiropā** ([3])**, jo tā sniegs Eiropai vajadzīgos risinājumus klimata jomā**. ES vadītāji ir apņēmušies sadarboties ar ieinteresētajām personām, lai izstrādātu un īstenotu efektīvu rūpniecības politiku ([4]), kas konkurētspējīgā veidā dekarbonizēs mūsu rūpniecību (samazinās administratīvo un regulatīvo slogu), attīstīs Savienības konkurētspēju digitālo un tīro tehnoloģiju jomā, dažādos un nodrošinās stratēģiskās piegādes ķēdes, pārpozicionēs vērtības ķēdes un stiprinās Eiropas tehnoloģisko un rūpniecisko bāzi.

([1]) *Draghi, M.*, 2024, *The future of European competitiveness*.
([2]) Skatīt datus, kas pieejami: https://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi.
([3]) Antverpenes deklarācijas parakstītāji. Vai vēlaties pievienoties?
([4]) ES Padomes secinājumi, 18.4.2024.: https://www.consilium.europa.eu/media/xiwnnhbm/euco-conclusions-20240417-18-lv.pdf.

2.5. **Zaļā pārkārtošanās nozīmē arī pārmaiņas nozarēs un to, ka palielinās vides preču un pakalpojumu nozaru loma**. Pierādījumi liecina, ka vides preču un pakalpojumu nozarēs nodarbinātība un pievienotā vērtība pieaug straujāk nekā ES ekonomikā kopumā ([5]), un tas paver jaunu profesionālo pakalpojumu (piemēram, vides revīziju) iespējas.

2.6. Eiropas zaļajam kursam pirmām kārtām ir jābūt taisnīgam, un tajā ir jāņem vērā iespējamie klimata un enerģētikas pārkārtošanas riski un izmaksas. Tikai ar spēcīgu rūpniecības struktūru un spēcīgu un labi organizētu nepārtrauktu sociālo dialogu starp sociālajiem partneriem (darba devējiem un darba ņēmējiem) visos līmeņos mēs varam nodrošināt taisnīgu zaļo pārkārtošanos. Pārkārtošanās procesā ir jāiekļauj organizācijas un apvienības, kas pārstāv profesijas, kurām ir izšķiroša nozīme zaļās un digitālās pārkārtošanās mērķu sasniegšanā.

3. Vāja strukturālo reformu virzība pakalpojumu nozarē

3.1. Covid-19 pandēmijas izraisītais bezprecedenta trieciens ES ekonomikai liek visos līmeņos reaģēt tā, lai būtu iespējams panākt veiksmīgu ekonomikas atlabšanu. Līdztekus citiem pasākumiem **efektīvas un rezultatīvas strukturālās reformas pakalpojumu nozarē varētu veicināt ekonomikas atveseļošanos un palīdzēt to padarīt ilgtspējīgu**. Pakalpojumiem ES ekonomikā ir liela nozīme, ko nosaka ne tikai to tiešais ieguldījums pievienotās vērtības radīšanā un nodarbinātības jomā, bet arī saikņu veidošanas loma visās vērtību ķēdēs un to būtiskā nozīme rūpnieciskajās ekosistēmās ([6]) un inovatīvu zaļo risinājumu izstrādē.

3.2. **Antverpenes deklarācija** ([7]) **par Eiropas industriālo kursu ir jauns stimuls profesionālajiem pakalpojumiem**. Ir steidzami vajadzīga skaidrība, paredzamība un uzticēšanās Eiropai un tās rūpniecības politikai. Parakstītāji aicina izstrādāt **visaptverošu rīcības plānu, lai paaugstinātu konkurētspēju kā stratēģisku prioritāti un radītu apstākļus spēcīgākam ekonomiskajam pamatojumam Eiropā**.

3.3. **Profesionālajiem pakalpojumiem ir izšķiroša nozīme enerģētikas un zaļās pārkārtošanās procesos**, jo šādi pakalpojumi nodrošina specializētas prasmes un augstus drošības un kvalitātes standartus ilgtspējīgu tehnoloģiju izstrādē un ieviešanā. Tajos ietvertās ētiskās vērtības, ekspertzināšanas un apņēmība nodrošināt nepārtrauktu apmācību ir būtiskas, lai izstrādātu un veidotu efektīvu un mazas ietekmes infrastruktūru un tādējādi veicinātu inovāciju un integritāti ražošanas procesos, palīdzētu uzņēmumiem (it īpaši mikrouzņēmumiem, maziem un vidējiem uzņēmumiem) risināt regulatīvās un administratīvās problēmas, ko rada ilgtspējīgas saimnieciskās darbības pārdefinēšana, un apzinātu pieejamās finansēšanas iespējas šīm darbībām.

4. Pakalpojumu nozares galvenā loma zaļo piegādes ķēžu izveidē un vērtības ķēžu pārpozicionēšanā

4.1. Pašreizējā Eiropas ekonomiskajā situācijā vērojamas būtiskas izmaiņas apstrādes rūpniecības piegādes ķēžu dinamikā. Paredzams, ka šīs izmaiņas palīdzēs pārpozicionēt vērtības ķēdes, veicinās uzņēmumu repatriāciju: pamudinās uzņēmumus apsvērt jautājumu par iepriekš uz trešām valstīm pārvietotās ražošanas un pakalpojumu pārcelšanu atpakaļ. Profesionālie pakalpojumi ([8]) sniedz uzņēmumiem atbalstu, kas nepieciešams šo problēmu risināšanai.

4.2. **Turklāt notiekošā pārveide var būt īpaši svarīga MMVU**, jo to zaļās pārkārtošanās problēmas, tostarp tādu pienākumu ievērošana, kas iecerēti, domājot par lielākiem uzņēmumiem, liek tiem veidot vides un ilgtspējas jautājumu risināšanai vajadzīgo kapacitāti. Šī mijiedarbība starp MVU un speciālistiem var palīdzēt uzņēmumiem kļūt konkurētspējīgākiem, inovatīvākiem un noturīgākiem. Pārejot uz resursu ziņā efektīvu nākotni, izšķiroša nozīme ir finansējuma avotu pieejamībai, finansiāliem stimuliem/dotācijām, palīdzībai, kas vērsta uz potenciālo tirgu apzināšanu, un atbalstam, kurš paredzēts jaunu produktu, pakalpojumu vai procesu izstrādei un tirgvedībai vai izplatīšanai ([9]). Šie konsultāciju pakalpojumi zaļināšanas jautājumos ir balstīti uz profesionālām ekspertzināšanām un nodrošina MVU svarīgu tirgu jauniem profesionāliem pakalpojumiem, un tie ir jāattīsta un jāveicina.

([5]) 2000.–2021. gada *Eurostat* dati: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Environmental_economy_%E2%80%93_statistics_on_employment_and_growth.
([6]) COM(2021) 385 final – paziņojums par profesionālo pakalpojumu regulējuma reformu ieteikumu kopsavilkumu un atjaunināšanu.
([7]) ES rūpniecības samits, 20.2.2024.: https://antwerp-declaration.eu/pdf/declaration.pdf.
([8]) Tie ietver sociālo, veselības, tehnisko, ekonomisko un juridisko, kā arī transversālo jomu profesijas.
([9]) Eirobarometra zibensaptauja Nr. 498, 2022. gada marts, pieejama: https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2287.

4.3. Tādējādi, ja tiek panākts progress pakalpojumu jomā, būtisku labumu gūst arī ES rūpniecība ([10]). Aptuveni 38 % no kopējās ES apstrādes rūpniecības pieprasījumā iekļautās pievienotās vērtības rada pakalpojumi ([11]). Šie pakalpojumi tiek tirgoti arī ES un ārpus tās ([12]), kas var ietekmēt arī nodarbinātību un radīt darbvietu zaudējumus. Ir jāņem vērā arī katras dalībvalsts specifika, jo maziem uzņēmumiem un mikrouzņēmumiem profesionālo pakalpojumu sniedzēju tuvums ir būtisks faktors, kas nosaka pieprasījumu. Tāpēc vēl steidzamāka ir nepieciešama kvalifikācijas celšana un pārkvalifikācija, kas vērsta arī uz mazākiem profesionālo pakalpojumu sniedzējiem.

4.4. Ziņojumā ietvertie pierādījumi, visticamāk, liecina, ka **tehnisko un juridisko jomu speciālistiem ir būtiskas iespējas uzlabot ilgtspējīgu piegādes ķēžu izaugsmi un konkurētspēju**. Tā ir daļa no profesiju potenciālās (nemateriālās) pievienotās vērtības zaļās pārkārtošanās procesā. Profesionālo pakalpojumu nozare arī pati kā tāda var tiešā veidā veicināt emisiju samazināšanu. Ierobežojot darījumu braucienu skaitu, emisijas var samazināt par aptuveni 10 %; par 30–40 % tās var samazināt, birojos izmantojot atjaunīgo enerģiju un siltumenerģiju; un vēl par 15 % – izvēloties videi mazāk kaitējošus transporta veidus (atjaunīgā degviela, elektrotransportlīdzekļi u. c.) ([13]).

5. **Prasmju veidošana zaļās un digitālās pārkārtošanās vajadzībām**

5.1. Ekonomikas zaļināšana kā jau visas būtiskas pārmaiņas ietekmē nodarbinātību un prasmes. Šie pārkārtošanās procesi rada nepieciešamību vērot, prognozēt, palielināt informētību, pielāgot apmācības piedāvājumu, sekmēt pārkārtošanos un rīkoties vietējā līmenī.

5.2. Vērienīgie Eiropas vides un ilgtspējas mērķi radīs jaunas profesijas un mainīs esošās. **Šis process noteikti ietekmēs profesionālo pakalpojumu tālākās attīstības apstākļus**. Lai uzņēmumiem būtu pieejams pietiekami liels daudzums tādu darba ņēmēju, kas atbilstu mainīgajām vajadzībām, ir svarīgi nodrošināt kvalifikācijas celšanu un pārkvalifikāciju, mūžizglītību, kā arī vispārīgas un daudzdisciplīnu prasmes. Ir jādomā par esošo speciālistu lomu un vajadzīgo prasmju attīstību. Eiropas prasmju, kompetenču, kvalifikāciju un profesiju klasifikācijas (*ESCO*) pārskatīšana ietver 571 zaļo prasmju, transversālo prasmju un zināšanu koncepciju, kas atbilst *Cedefop* sniegtajai zaļo prasmju definīcijai ([14]). Mērķtiecīgi ir jāstrādā pie atbilsmju noteikšanas starp pastāvošajām ilgtspējas prasībām un nepieciešamajām profesionālajām prasmēm un darbvietām, un tas nebūs viegli.

5.3. Digitalizācija var paplašināt pašreizējos profesiju profilus, stiprināt starpnozaru sadarbību ar citu profesiju pārstāvjiem, kā arī, ja ir ievēroti Romas manifestā ([15]) noteiktie kritēriji, veicināt jaunu profesiju rašanos sistēmas pārmaiņu ietekmē. Turklāt digitalizācija pastiprinās profesionālo pakalpojumu pastāvīgo komercializāciju un mainīs tradicionālos profesiju profilus. Vissvarīgākais ir tas, **ka digitālo un zaļo pārkārtošanos var uzskatīt par divējādu pārkārtošanos**, jo šie procesi ir savstarpēji saistīti un var viens otru pastiprināt.

5.4. **Efektīvāka un koordinēta ES līdzekļu izmantošana un ieguldījumi izglītībā un prasmēs** valsts līmenī ([16]) (piemēram, lai atbalstītu darbības, kuras ietver **Prasmju pilnveides pakts, neto nulles emisiju industrijas akadēmijas un plaša mēroga prasmju partnerības**) var palīdzēt saskaņot izglītību un apmācību ar prasmju pieprasījumu. Ir svarīgi turpināt stiprināt profesionālās izglītības un apmācības lomu un prestižu, lai jau no paša sākuma apmācītu cilvēkus pamata, vadības, transversālo un *STEM* prasmju jomā. Profesionālā izglītība un apmācība ir arī labāk jāpozicionē un jāatzīst par produktivitātes un inovāciju virzītājspēku.

([10]) COM(2021) 385 final paziņojums par 2017. gada profesionālo pakalpojumu regulējuma reformu ieteikumu kopsavilkumu un atjauninašanu.

([11]) COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT 2023 Annual Single Market Report: Single Market at 30.

([12]) Datu avots par tirdzniecību ārpus ES: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=EU_international_trade_in_other_business_services. Datu avots apsvērumiem par ES iekšējo tirdzniecību: *Eurostat* datubāze par starptautisko preču tirdzniecību. Apskatītās kategorijas: *"Services: Financial services"*; *"Services: Professional and management consulting services"*; *"Services: Technical, trade-related, and other business services"*, atrašanās vieta: https://ec.europa.eu/eurostat/web/international-trade-in-goods/database.

([13]) Pasaules Ekonomikas forums, *"Net-Zero Challenge: The Supply Chain Opportunity"*, 2021. gada janvāris, 39. lpp., dokuments pieejams: https://www.weforum.org/publications/net-zero-challenge-the-supply-chain-opportunity/.

([14]) *Cedefop* (2012), *"Green skills and environmental awareness in vocational education and training"*, Publikāciju birojs, Luksemburga: https://www.cedefop.europa.eu/files/5524_en.pdf. Zaļās prasmes iespējams definēt kā "zināšanas, spējas, vērtības un attieksmes, kas nepieciešamas, lai dzīvotu sabiedrībā un attīstītu un atbalstītu sabiedrību, kura samazina cilvēka darbības ietekmi uz vidi". Zaļās prasmes ietver energoaudita prasmes (informācijas prasmju kontekstā) un prasmes, kas saistītas ar personāla apmācību par reciklēšanas programmām vai par bīstamajiem atkritumiem (komunikācijas, sadarbības un radošuma kontekstā). Zaļās zināšanas ietver ilgtspējīgus instalāciju materiālus un emisiju standartus (inženierzinātņu, apstrādes rūpniecības un būvniecības kontekstā). Skatīt (arī klasifikācijas metodoloģiju): https://esco.ec.europa.eu/en/about-esco/publications/publication/green-skills-and-knowledge-concepts-labelling-esco.

([15]) Jauns redzējums Eiropai: https://www.romemanifesto.eu/.

([16]) *2024. gada ziņojums par vienoto tirgu un konkurētspēju.*

5.5. **Partnerību veicināšana var nest apjomradītus ietaupījumus, kas var uzlabot profesionālo pakalpojumu sniedzēju konkurētspēju**. Paredzams, ka tas būs īpaši svarīgi apstākļos, kuros darbosies MVU, ģimenes uzņēmumi un mikrouzņēmumi un kad noteiktu darbvietu automatizācija varētu bremzēt specifisku prasmju attīstību. Sociālie partneri un profesionālās organizācijas (it īpaši darba devēji) ir būtiski profesionālās izglītības un apmācības veidošanā un sniegšanā. *STEM* un uzņēmējdarbības karjera un disciplīnas būtu jāveicina arī jauniešu vidū, it īpaši sieviešu un meiteņu vidū. Kopumā valstu politikas veidotājiem visos līmeņos būtu jāpievērš uzmanība ieguldījumiem efektīvā profesionālajā orientācijā. ES līmeņa rīki, piemēram, kopīgas apmācības sistēmas, varētu būt ļoti noderīgi arī noteiktās profesijās un jomās, piemēram, inženierzinātnēs.

5.6. Lai uzlabotu profesionālo prasmju un mācību programmu integrāciju, **ir svarīgi no jauna definēt to augstskolu mācību kursus, kuru mērķis ir profesionālās kvalifikācijas ieguve**. Profesionāļu iesaistīšana apmācības kursu satura noteikšanā varētu uzlabot kursu starpdisciplināro aspektu un atvērtību sociālajai un tirgus dinamikai. Augsti specializētu darba profilu izveides nolūkā ir svarīgi arī veicināt lietišķos pētījumus, piemēram, lietišķas ievirzes doktorantūrā. Augstskolu izglītības programmu saskaņošana visās dalībvalstīs un to koordinēšana Eiropas līmenī varētu sniegt ieguldījumu, lai uzlabotu jauno profesionāļu zināšanas, izglītību un kvalifikāciju, tāpat kā to dara 2024. gada martā Eiropas Komisijas prezentētās iniciatīvas ([17]). Šajā nolūkā lietderīga varētu būt arī Eiropas augstskolu tīkla izveide. Īpaši – un uzsvaru liekot uz iespēju vienlīdzību – būtu jādomā arī par cilvēkiem ar invaliditāti un ar īpašām vajadzībām un jāpanāk, lai neviens cilvēks nepaliktu ārpus uzmanības loka.

6. **Prasmju trūkuma novēršana**

6.1. Prasmju pārveidošana zaļās pārkārtošanās procesā ir sistēmisks izaicinājums. Pierādījumi ([18]) liecina, ka zaļās pārkārtošanās gaitā būs nepieciešama būtiska pārkvalifikācija neatkarīgi no iesaistīto nozaru tehnoloģiskajām iezīmēm. Kopumā tas ir saistīts ar nepieciešamību skaidri noteikt "zaļās" profesijas un izglītību nodrošināt dažādos līmeņos (piemēram, akadēmiskajā vidē, darba vietā, mūžizglītības ietvaros), lai novērstu prasmju trūkumu un palīdzētu izvērst gan piedāvājuma pusi (ES līmenis vai vietējās profesionālās partnerības), gan pieprasījuma pusi (piemēram, mazie uzņēmumi, tīkli vai reģionālās partnerības). Paredzams, ka dažās profesijās, tostarp *STEM* profesijās, dzimumu līdztiesības dimensija politikas veidošanā būs īpaši svarīga. Zaļā pārkārtošanās ietver arī jaunu profesiju izveidi (oglekļa uzskaitveži, oglekļa uztveršanas, izmantošanas un uzglabāšanas speciālisti, klimata jomas juristi, vides, sociālo jautājumu un pārvaldības sertifikācijas un revīzijas speciālisti u. c.). Izglītības nozarē ir jāatspoguļojas pieprasījumam pēc šīm jaunajām profesijām, un tā būtu jāmudina veidot jaunas mācību programmas vai inovatīvi pieiet pastāvošajām programmām, lai apmierinātu šo pieprasījumu. **Kopumā prasmju trūkums būtu jārisina, izmantojot īpaši izstrādātu politiku, nevis vispārīgus universālus risinājumus**.

6.2. Eiropai ir jābūt pievilcīgai un atvērtai talantīgiem un profesionāliem pakalpojumu sniedzējiem no dalībvalstīm un trešām valstīm. Komisijas priekšlikums Talantu fonda regulai ([19]) (lai izveidotu pirmo kopīgo IT platformu darba devējiem un darba meklētājiem no trešām valstīm) var būt arī labs instruments profesionālu pakalpojumu sniedzēju piesaistei no trešām valstīm. Tomēr, domājot par to, kā apmierināt pieaugošo pieprasījumu pēc pārkvalificētiem darba ņēmējiem un jaunām prasmēm, ir jāņem vērā apmācības un izglītības kvalitāte un stratēģisko vērtības ķēžu pārpozicionēšana saskaņā ar zaļo pārkārtošanos.

6.3. Pašreiz notiekošā pārkārtošanās līdzi nes arī citus izaicinājumus, kas var ietekmēt problēmas, kas pašlaik pastāv profesionālo pakalpojumu sniegšanas kontekstā. To vidū ir kvalifikācijas atzīšanas šķēršļi, kas ir jānovērš, lai veicinātu profesionālo mobilitāti un mazinātu prasmju trūkumu ([20]). Šī problēma ir risināta, 2013. gadā pārskatot Direktīvu par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu ([21]), un apskatīta Eiropas Revīzijas palātas īpašajā ziņojumā par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu (2024) ([22]). **Tas atklāj jaunas problēmas, kuru risināšana jāturpina zaļās pārkārtošanās kontekstā.**

([17]) Tiesību aktu kopums par augstskolām: https://education.ec.europa.eu/news/commission-presents-a-blueprint-for-a-european-degree.
([18]) https://op.europa.eu/lv/publication-detail/-/publication/2f2543c2-c4b5-11ee-95d9-01aa75ed71a1/language-lv.
([19]) Priekšlikums regulai, ar ko izveido ES Talantu fondu: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52023PC0716.
([20]) Komisijas priekšsēdētājas Ursula von der Leyen 2022. gada runa par stāvokli Savienībā.
([21]) OV L 354, 28.12.2013., 132. lpp., https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:2013:354:TOC Directive 2013/55/EU.
([22]) https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2024-10/SR-2024-10_LV.pdf.

7. **Saikne ar citiem izstrādē esošiem atzinumiem**

Šis atzinums tika izstrādāts ciešā saistībā ar atzinumu TEN/836 "Darbaspēka un prasmju trūkums transporta, enerģētikas, infrastruktūras un digitālajā nozarē". Šie atzinumi viens otru papildina, it īpaši tāpēc, ka tiem ir kopīgs mērķis atbalstīt rīcības plānu par darbaspēka trūkuma novēršanu darba tirgū ([23]), veicināt tā īstenošanu, kā arī divējādās pārkārtošanās procesā risināt prasmju neatbilstības jautājumu.

Briselē, 2024. gada 4. decembrī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Oliver RÖPKE

([23]) *"Commission sets out actions to tackle labour and skills shortages"* - Nodarbinātība, sociālās lietas un iekļautība - Eiropas Komisija.